

Місце галузевого комплексу в системі факторів розвитку регіону

Н. М. БОГДАН

Харківська національна академія міського господарства

Європейська спрямованість сучасного розвитку України потребує нових підходів до використання потенціалу регіонів, що забезпечить досягнення конкурентоздатності економіки і якості рівня життя населення, тому підвищення ролі регіонів у забезпеченні економічного зростання набуває особливої значущості, а це можливо лише за умов їх постійного соціально-економічного розвитку.

Розвиток визначається як прогресивна зміна буд-якого характеру, насамперед, в економіці. Зміна може бути кількісною і призводити до економічного зростання, або якісною, тобто, такою, що забезпечує структурні зміни або набуття нових характеристик. Але в комплексі з економічними параметрами все найчастіше розглядають соціальні параметри розвитку, які давно вже стали повноправними показниками при оцінюванні рівня розвитку регіону.

Розвиток регіону – процес багатоаспектний, багатовимірний та багатокритеріальний. Регіональний розвиток розглядається як сукупність економічного і соціального розвитку, що включає: зростання виробництва та доходів; зміни інституціональної, адміністративної, соціальної структури; зміни суспільної свідомості. Регіональним вважається розвиток, що характеризується співвідношенням регіональних показників.

На рівень соціально-економічного розвитку регіону здійснюють вплив три основні групи факторів, які є умовами та індикаторами успішного зростання: виробничі, ринкові, конкурентні. Фактори розвитку регіону включають географічне розташування регіону, природні та кліматичні умови, усі види регіональної політики, економічний, виробничий, ресурсний та демографічний потенціал.

Втім сучасний економічний розвиток регіону повинен враховувати не тільки територіальний, але й галузевий аспекти та раціонально поєднувати їх для досягнення цілей розвитку.

При дослідженні розвитку економіки регіону не можна не враховувати специфіку її галузевої структури, бо саме структуру галузей, їх розвиток та взаємодію на рівні регіону варто розглядати як один з ключових факторів, що формують економічну конкурентоздатність регіональної системи. Крім того, необхідно відзначити значний галузевий вплив, який є визначальним для розвитку регіональних соціально-економічних систем. При цьому галузева структура є однією із структуроутворюючих характеристик регіональної системи, тому галузевий розвиток треба розглядати не тільки як зовнішній фактор, бо галузеві системи не є такими, що містяться всередині регіональних систем, вони «пронизують» регіональні системи наскрізь.

При дослідженні та плануванні розвитку регіональних соціально-економічних систем з позиції факторів, які обумовлюють їх розвиток, необхідно виявлення комплексу учасників регіональної господарської діяльності (тобто галузей регіональної економіки), визначення всіх структуроутворюючих елементів, їх аналіз і оцінка. У сучасних умовах територіально-галузевий аспект управління економічним розвитком набуває особливої значущості.

Оскільки регіон є цілісною соціально-економічною системою, розвиток окремих галузей, галузевих і міжгалузевих регіональних комплексів здійснює безпосередній вплив на розвиток регіону в цілому, покращуються показники, що характеризують соціально-економічний розвиток регіону, а це призводить до подальшого галузевого розвитку. Тобто, чим ефективніше розвиваються окремі галузі економіки регіону, тим вище рівень його соціально-економічного розвитку, а це викликає у свою чергу подальший розвиток галузей економіки регіону.